

**ADANA ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ
ANITSAL YAPILARINI KORUMADA
YERELLİĞİN ÖNEMİ:
BİR MODEL ÖNERİSİ**

Yazar

Mehmet Ali HALAMAN

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Bu kitapta yer alan fikirler ve düşünceler yazara ait olup, hiçbir kurum veya kuruluşun görüşünü yansıtmamaktadır. Bu kitap Paylaşılan "Adana Erken Cumhuriyet Dönemi Anıtsal Yapılarını Korumada Yerelliğin Önemi Açısından İncelenmesi ve Değerlendirilmesine Yönelik Yeni Bir Yaklaşım İle Model Önerisi" adlı Doktora Tezinden üretilmiştir.

ISBN
978-625-375-411-2

Sayfa ve Kapak Tasarımı
Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı
Adana Erken Cumhuriyet Dönemi Anıtsal
Yapılarını Korumada Yerelliğin Önemi: Bir
Model Önerisi

Yayıncı Sertifika No
47518

Baskı ve Cilt
Vadi Matbaacılık

Editör
Jülide EDİRNE ERDİNÇ
ORCID iD: 0000-0002-1367-7550

Bisac Code
SOC000000

Yazar
Dr. Mehmet Ali HALAMAN
ORCID iD: 0000-0002-3811-2919

DOI
10.37609/akya.3595

Yayın Koordinatörü
Yasin DİLMEN

Kütüphane Kimlik Kartı
Halaman, Mehmet Ali.

Adana Erken Cumhuriyet Dönemi Anıtsal Yapılarını Korumada Yerelliğin Önemi: Bir Model Önerisi / Mehmet Ali Halaman; ed. Jülide Edirne Erdinç.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.

197 s. : şekil, tablo. ; 160x235 mm.

Kaynakça ve Ekler var.

ISBN 9786253754112

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Eğitim hayatım boyunca ve özellikle akademik hayatımda benden yardımlarını esirgemeyen ve her konuda destek olan sayın Doç. Dr. Jülide EDİRNE ERDİNÇ'e sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Milliyetçi ve ülkücü gençleri akademik hayata yönlendiren, şuurlu birey olmamızı sağlayan, kıymetli büyüğümüz sayın Dr. Devlet BAHÇELİ Bey'e, kişiliğimin ve şahsiyetimin oluşmasında büyük etkileri olan Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı'na, yaşamımın her döneminde bize doğruluğu ve üretken olmayı öğreten, maddi ve manevi olarak hiç bir zaman şahsımı yalnız bırakmayan babam Ali HALAMAN ve annem Gülcan HALAMAN'a, çalışmalarım esnasında hoşgörüsünü benden esirgemeyen kıymetli eşim Merve HALAMAN, güzel kızım Ela Almila HALAMAN ve kıymetli oğlum Ali Efe HALAMAN'a teşekkürlerimi borç bilirim.

Bu eser; İstiklal Harbi'nden günümüze kadar Çukurova'mızda ve ülkemizin her karış toprağında, canını ortaya koyan tüm şehitlerimize ithaf olunmuştur.

*Dr. Mehmet Ali HALAMAN
Mart, 2025*

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

GİRİŞ.....	1
------------	---

BÖLÜM 2

LİTERATÜR TARAMASI.....	7
-------------------------	---

2.1. Koruma Kavramı	7
---------------------------	---

2.1.1. Dünya’da Koruma Kavramının Tarihsel Gelişimi	8
---	---

2.1.2. Osmanlı’dan Günümüze Koruma Kavramının Tarihsel Gelişimi	18
---	----

2.1.3. Korumada Yerellik ve Yerelliğin Önemi	22
--	----

2.2. Anıtsal Tarihi Yapılar.....	23
----------------------------------	----

2.2.1. Anıtsal Yapı Kavramı	23
-----------------------------------	----

2.2.2. Kültür Varlıklarını Korumada Anıtsal Yapılar	25
---	----

2.2.3. Anıtsal Yapıların Özellikleri.....	26
---	----

2.3. Dünya ve Türkiye’deki Mimari Akımlar.....	29
--	----

2.3.1. Barok Mimari	29
---------------------------	----

2.3.2. Gotik Mimari.....	30
--------------------------	----

2.3.3. Rönesans Mimarisi.....	31
-------------------------------	----

2.3.4. Bizans Mimarisi	33
------------------------------	----

2.3.5. Osmanlı Mimarisi.....	34
------------------------------	----

2.3.6. Modern Mimari	35
----------------------------	----

2.3.7. I. Ulusal Mimarlık Akımı	36
---------------------------------------	----

2.3.8. II. Ulusal Mimarlık Akımı	42
--	----

2.4. Erken Cumhuriyet Dönemi Anıtsal Yapıları	47
---	----

2.4.1. Erken Cumhuriyet Dönemi’nde Türkiye’deki Anıtsal Yapı Korumaya Bir Bakış	58
--	----

2.4.2. Erken Cumhuriyet Dönemi Adana ilindeki Anıtsal Yapıları	62
--	----

2.5. Kentleşme	91
----------------------	----

2.5.1. Adana’nın Kentleşme Tarihi.....	92
--	----

2.5.2. Adana Kentinin Gelişim Dönemleri	98
---	----

2.6. Tarımın Anadolu Coğrafyasında Tarihsel Gelişimi.....	108
2.6.1. Osmanlı Dönemi'nde Tarımın Tarihsel Gelişimi	108
2.6.2. Cumhuriyet Döneminde Tarımın Tarihsel Gelişimi.....	110
2.6.3. Tarımın Çukurova'da Tarihsel Gelişimi ve Mimariye Yansıması	113
BÖLÜM 3	
GEREÇ VE YÖNTEM.....	125
BÖLÜM 4	
BULGULAR.....	149
BÖLÜM 5	
TARTIŞMA	161
SONUÇ	165
ÖNERİLER.....	171
KAYNAKLAR	175

KISALTMALAR

ABB	: Adana Büyükşehir Belediyesi
AKM	: Atatürk Kültür Merkezi
AKVK	: Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
AT�	: Adana Alparslan T�rke� Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
AYKY	: Anıtsal Yapıları Korumada Yerellik
BKH	: Binyıl Kalkınma Hedefi
BM	: Birleşmiş Milletler
ÇEKÜL	: �evre ve Kültür Deęerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı
GEEAYK	: Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu
ICOMOS	: Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi
KUDEB	: Koruma Uygulama ve Denetim Büroları
PTT	: Posta ve Telgraf Teşkilatı
SKA	: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür �rg�t�

KAYNAKLAR

- Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi (ATÜ).** (2020). Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Arşivi.
- Adana Büyükşehir Belediyesi (ABB).** (2020). Koruma Uyg. ve Den. (KUDEB) Arşivi.
- Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi (AKVK).** (2021). Rölöve Raporları.
- Adana Valiliği.** (2006). *Adana Kentsel Kültür Envanteri*, Adana Valiliği Yayınları.
- Adana Vilayet Salnamesi.** (1986). *1296-1880 Dönemi*, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Yayın No:1.
- Ahunbay, Z.** (1996). *Tarihi Çevre Koruması ve Restorasyon*, Yem Yayınları, 16(2), 152-156.
- Akar, T.** (2011). Adana Belediyesi Mezbahası, *Güney Mimarlık*, 2(1), 1-3.
- Akar, T.** (2011). Adana Belediyesi Mezbahası, *Güney Mimarlık*, 3(1), 62-65.
- Akgünler Gazetesi** (1935). "Halkevimizde Önümüzdeki Sene içinde Daha Verimli İşler Görülecek", 2 Mart, 3(1), 1.
- Akmeşe, H., Ataman, D., & Aras, S.** (2018). Somut Kültürel Mirasın Turizm Açısından Değerlendirilmesi: Mardin İli Örneği, *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(29), 3598-3607.
- Alsaç, Ü.** (1979). *Türkiye'deki Mimarlık Düşüncesinin, Cumhuriyet Dönemindeki Evrimi*, KTÜ İnşaat ve Mimarlık Fakültesi Yayınları, Trabzon.
- Alsaç, Ü.** (2005). *İkinci Ulusal Mimarlık Dönemi*, Modern Türk Mimarlığı, TMMOB Mimarlar Odası Yayınları, s. 99-108, Ankara.
- Arbeitman, Y., & Rendsburg, G.** (1981). Adana Revised: 30 Year Later, *Ar. Or.*, 49/2, 145-157.
- Arıkan, Z.** (1999). Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi, *Atatürk Yolu Dergisi*, 6(23), 261-281.
- Arkitekt.** (1946). Adana Adalet Sarayı Proje Müsabakası, Cilt: 1946(1946-01-02), 169-170.
- Arseven, C. E.** (1959). *Türk Sanatı Tarihi*, C.N, 434. İstanbul.
- Asatekin, A. G. E.** (1999). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu 660 No'lu İlke Kararı, 05.11.1999 Tarihli Düzenleme.
- Asatekin, A. G. E.** (2004). *Kültür Ve Doğa Varlıklarımız. Neyi, Niçin, Nasıl Korumalıyız? Ankara: Kültür Varlıkları Ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları. Yayın No:104.*
- Asatekin, Y. E. & Gül, N.** (2016). Anıtsal Yapıların Yeniden Kullanımında Kullanıcılar Üzerinden Kültürel Algı Performansı Değerlendirmeleri; Sivas Buruciye Medresesi Örneği, *Megaron Dergisi*, 1(1), 3-334., İstanbul.
- Asiliskender, B. Balcı, H. G. & Yılmaz, N.** (2005). Anıt Kavramı, Kimliğin Sürekliliği ve Değişim: Gevher Nesibe Medresesi Deneyimi. *Koruma-Yaşatma-Mimarlık Dergisi*, 322(1), 03-05.
- Aslan, Z., & Ardemagni, M.** (2006). *Introducing young people to the protection of heritage sites and historic sites.*
- Aslanoğlu, İ.** (1982). *Sanat Ve Mimarlıkta Art Nouveau Akımı*, Yeni Boyut, 1/3, Ankara.
- Aslanoğlu, İ.** (1995). *Architetti Italiani Ad Istanbul Tra Il Xix E Il Xx Secolo*, İtalyan Kültür Merkezi Mimar Sinan Üniversitesi Yayını, İstanbul. (1), 13-19.
- Aslanoğlu, İ.** (2010). *Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı 1923-1938*, Bilge Kültür Sanat, İstanbul.
- Avrupa Mimari Miras Kongresi (COE).** (1972). Recommendation 681 on the Protection of Europe's Architectural Heritage.
- Aydın, S.** (2000). *Modernleşme ve Milliyetçilik*, 2. Baskı, Gündoğan Yayınları, Ankara.
- Bakır, B.** (2003). Mimaride Rönesans ve Barok, Nobel Yayınları.
- Barnett, R. D.** (1975). *The Sea Peoples, The Cambridge Ancient History (3. Ed.)*, Cambridge (1), 363-366.
- Batur, A.** (1985). *Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimarlığı, Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, İstanbul. (1), 148-153.
- Batur, A.** (1997). *Anıtkabir Üslup-Ötesi ve Zaman Dışı Bir Tasarım veya Büyük Ölümün Patetik*

Adana Erken Cumhuriyet Dönemi Anıtsal Yapılarını
Korumada Yerelliğin Önemi: Bir Model Önerisi

- Yontusu, Atatürk İçin Düşünmek İki Eser, Katafalk ve Anıtkabir İki Mimar, Bruno Taut ve Emin Onat.* İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü. (1), 74-90.
- Batur, A.** (2005). *A Concise History: Architecture In Turkey During The 20th century*, Chamber of Architects Publications, Ankara.
- Baysun M. C.** (1963). Cevdet Paşa Tezâkiri, iii, (1), 220-240.
- Beksaç, E.** (2000). *Avrupa Sanatına Giriş*, İstanbul: Engin Yayıncılık.
- Benjamin, W.** (2012). *Pasajlar, (Çeviri: Ahmet Cemal)*, İstanbul. 9(1), 38-39.
- Binle, M., & Ertan, M.** (1992). *Çanakkale’de Turizmin Geliştirilmesi ve Kent Kimliği ile İlişkilendirilmesi*. Yayınlanmış Tez: MSÜ, İstanbul.
- Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO)** (1972). Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi.
- Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO)** (2011). The UNESCO Recommendation on the Historic Urban Landscape.
- Bozdoğan, S.** (2001). *Modernizm ve Ulusun İnşası: Erken Cumhuriyet Türkiye’sinde Mimari Kültür*, Çeviren: Tuncay Birkan, Metis Yayınları.
- Bulut, E., & Taş, M.** (2017). Kıyı Mimari Kimliğinin Sürdürülebilirliği: Bursa/Gemlik, *Süleyman Demirel Üniversitesi Yalvaç Akademi Dergisi*, 2(1), 45-57.
- C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi.** (1933). Yeni Mersin Matbaası, Mersin.
- Coşkun, B. S.** (2012). *İstanbul’daki Anıtsal Yapıların Cumhuriyet Dönemindeki Koruma Ve Onarım Süreçleri Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmış Tez: MSGÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çakır, T.** (2012). *Rönesans Resminde Mimarının Kullanılışı*. Yayınlanmış Tez: Erzurum Atatürk Üni. Resim Ana Sanat Dalı, Erzurum.
- Çavuşoğlu, E.** (2014). *Türkiye Kentleşmesinin Toplumsal Arkeolojisi*. Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Çeçen, A.** (1990). *Atatürk’ün Kültür Kurumu Halkevleri*, Gündoğan Yayınları, Ankara.
- Çekül.** (2010). *Yerelden Ulusala Ulusaldan Evrensele Koruma Bilincinin Gelişim Süreci*, Çekül Yayınları, (1), 978-605.
- Çinici, D.** (2015). *Türkiye Cumhuriyeti Mimarlığının Modernleşme Sürecinde Mimar Giulio Mongeri: Bursa Çelik Palas Otel ve Kaplıcası*. Yayınlanmış Tez: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara.
- Çopuroğlu, M. A.** (2009). Adana’da Kentleşme ve İmarsız Gelişiminin 50 Yılı. *Planlama Dergisi*, 2009 (1), 53-65.
- Daifuku, H.** (1968). *The Significance of Cultural Property, The Conservation of Cultural Property With Special Reference to Tropical Conditions*, UNESCO, Paris. (1), 19-27.
- Demirci, R., & Özçelik, A.** (1990). *Tarım Tarihi*, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Yayın No:1186, Ankara.
- Dinler, B. V.** (2019). *Adana ili Gastronomik Kimliğinin Destinasyon Markalaşması Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmış Tez: T.C. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim dalı, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir.
- Dinler, Z.** (1996). *Tarım Ekonomisi*. IV. Basım, Ekin Yayınları, Bursa.
- Doğan Tekeli,** (2006). TMH - Türkiye Mühendislik Haberleri, (2), 442-443.
- Durmuşoğlu, C.** (2019). *Adana’da Konut Alanlarının Tipo-Morfolojik Dönüşümü*, Yayınlanmış Tez: Mersin Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Mersin.
- Dündar, B. B.** (2008). Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarı: Seyfi Arkan (1904-1966), 3: (66) *Ege Mimarlık Dergisi*.
- Ekici, S. C.** (2019). *Developing a Proactive Conservation Approach For an Uncomfortable Industrial Heritage: Adana Slaughterhouse (Kanara)*. Yayınlanmış Tez: Mimarlık Bölümü, ODTÜ.
- Eldem, S. H.** (1940). Yerli Mimariye Doğru, *Arkitekt*, (1), 69.
- Elemana, H.** (2019). *Mersin Şehir Merkezinde Bulunan Tarihi Kamu Binalarının Giriş Cepheleri*

- (1850-1955). Yayınlanmış Tez: Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Doktora Tezi, Sanat Tarihi Bölümü, Ankara.
- Erdem, S.** (1988). *Adana, Tdv İslâm Ansiklopedisi*, (1), 348-349.
- Erder, C.** (1975). *Tarihi Çevre Bilinci (1975)*, ODTÜ Mimarlık Fakültesi, Yayın No. 24, Ankara.
- Erder, C.** (1999). *Tarihi Çevre Kaygısı*, Odtü Mimarlık Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Erman, O., Ökesli, D. S., Karaman, F., & Durukan, İ.** (2012). Adana'da Eğitim Yapılarından Örnekler, (1900-2005). *Güney Mimarlık*, TMMOB Mimarlar Odası Adana Şubesi, (1), 37-41.
- Fehmi, Y.** (1981) Başkent Ankara ve Jansen. *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, (1), 25-33.
- Feilden, M. B.** (1982). *Conservation of Historic Buildings. Technical Studies in the Arts, Archaeology And Architecture, Butterworth Scientific*, (1), 17-21.
- Feilden, M. B.** (1993). *Jukka Jokilehto, Management Guidelines For World Cultural Heritage Sites, Iccrom*, Rome. (1), 17-21.
- Gasco, G.** (2010) Bruno Taut And The Program For The Protection Of Monuments İn Turkey (1937-38)/ Three Case Studies: Ankara, Edirne And Bursa. *Metu İfa/Odtü Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 27 (1), 15-36.
- Gençoğlu, I. Z.** (2018). *Tarihi Anıtsal Yapıların Korunmasında Yeniden İşlevlendirme - Oluşan Sorunlar: Bursa ve Barselona*. Yayınlanmış Tez: Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Germaner, S.** (1997). Barok Üslup, Ezcacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, İstanbul.
- Görüşler Dergisi.** (1938). *Cumhuriyetin 15. Yıldönümü Onuruna Özel Sayı*, Türk Sözü Basımevi, Adana.
- Güçhan, N. Ş., & Kurul, E.** (2009). A History Of The Development Of Conservation Measures İn Turkey: From The Mid 19th Century Until 2004, *Metu İfa*, 2, (1), 19-44.
- Gümüş, M. D.** (2014). *Unutulmuş Bir Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarı: Semih Rüstem Temel*, İstanbul Araştırmaları Yıllığı/3.
- Hasol, D.** (1990). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*, Yem Yayın, İstanbul.
- Hasol, D.** (1995). *Koruma, Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, Ss.272, İstanbul.
- Icomos**, (2011). *Avrupa Mimari Mirası Kongresi, Amsterdam Deklarasyonu, 21-25 Ekim 1975*. www.icomos.org/en/and/169-the-declaratio-n-of-amsterdam-adresinden-erişildi.
- İMO.** (1953). *Binalar, Kamu Binaları*. <https://www.imo.org.tr/Eklenti/7177,kamu-binalaripdf.pdf> adresinden erişildi.
- İpek, U.** (2008). "Korumacılık Tarihinde Bir Dönüm Noktası: Venedik Tüzüğü", *Kültür Ve Sanat Dergisi*, (1), 21.
- Jansen, H.** (1935). Tren İstasyonu ile Eski Şehir Arasındaki Alan İçin 1/5000 İmar Planı, Kayıt No: 23347, Architekturmuseum, Berlin.
- Jansen, H.** (1937). Adana Şehrinin Umumi İmar Planına Ait İzahat Raporu. Berlin.
- Jansen, H.** (1940) *Adana ili Nihai Kalkınma Planı*, TU Berlin Mimari Müzesi, Env. Nr: 23368.
- Karadağ N.** (1998). *Halkevleri Tiyatro Çalışmaları 1932-1951*, 1.Baskı, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Karaduman, H.** (2004) Halil Ethem Ve Eski Eserlerimizin Korunmasına Yönelik Bir Yaklaşım. *Vakıflar Dergisi*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara. (1), 293.
- Kasım, E.** (1958). *Tarih Boyunca Adana Ovasına Bir Bakış*, Bugün Matbaası, Adana.
- Katoğlu, M.** (2002). *Türkiye Tarihi IV-Çağdaş Türkiye 1908-1980*, (Editör: Akgün, Sina), 7. Baskı, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Kayın, E.** (2001). Yirminci yüzyılın mimarlık mirasının belirlenmesine ilişkin kriticuerler ve koruma alanındaki "yapı değeri" kavramı üzerine bir irdeleme. *Uluslararası XIII. Yapı ve Yaşam* Bursa. (1), 44-56.
- Keleş, R.** (2015). *Kent, Kentsel Siyaset ve Çevre Yazıları (1993-2014)*. Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, (1), 644.

Adana Erken Cumhuriyet Dönemi Anıtsal Yapılarını
Korumada Yerelliğin Önemi: Bir Model Önerisi

- Kiper, H. P.** (2006). *Küreselleşme Sürecinde Kentlerin Tarihsel Kültürel Değerlerinin Korunması, Türkiye Bodrum Örneği*. 1. Baskı, Sosyal Araştırmalar Vakfı Yayını, İstanbul.
- Kopar, M.** (2014). *Atatürk Dönemi İktisadi Kalkınma*, Babil Yayınları, İstanbul.
- Kopuz Durukan, A.** (1999). *Cumhuriyet Döneminde Mimarlık Akımları Ve Adana'daki Yansımaları*. Yayınlanmış Tez: Ç.Ü. Fen Bil. Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Kopuz Durukan, A.** (2018). *Türkiye'de Erken Cumhuriyet Dönemi Yabancı Mimarların İzleri, Franz Hillinger Örneği*, (3), 363-373.
- Kortan, E.** (2000). *75 Yılda Türkiye'de Planlama/Kentleşme-Koruma Politikaları Ve Mimarlık*, TM-MOB Mimarlar Odası Yayınları, Ankara. (1), 97-105.
- Köklükaya, N.** (2010). Avrupada, Gotik, Rönesans ve Barok Mimarinin Çatı ve Cephe Sistemleri Açısından Karşılaştırılması, 5. *Uluslararası Çatı ve Cephe Sempozyumu*, İzmir.
- Kuban, D.** (2016). *Osmanlı Mimarisi*. Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
- Kuban, N.** (2017). Korumanın Yerel Boyutu: Karamürsel-Ereğli, *Mimarlık Dergisi* 396.
- Lagerqvist, M.** (2015). *My Goodness, My Heritage! Constructing Good Heritage in the Irish Economic Crisis*, Culture Unbound, (1), 7-287.
- Lewis, B.** (1984). *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, (Çev. M.Kıratlı). Ankara.
- Longlois, V.** (1947). *Eski Klikiya, Çeviren : M.Rahmi Balaban*, Yenimersin Basımevi Yay., Mersin.
- Lynch, K.** (1981). *A Theory of Good City Form*. Cambridge, Massachusetts and London: The MIT Press.
- Madran, E.** (2002). Tanzimat'tan Günümüze Cumhuriyet'e Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin Tutumlar ve Düzenlemeler: 1800-1950, *Ortaoğru Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Yayını*, Ankara.
- Mimarlar Odası.** (1989). Yıllığı, Amsterdam Bildirgesi.
- Öğuz G. P., & Aksulu, I.** (2007). Adana Tepebağ'daki Tarihi Yerleşim Dokusunun İncelenmesi, Koruma Sorunları Ve Öneriler, *Gazi Üni. Müh. Mim. Fak. Der.* 22(2), 207-216.
- Ozan, R.** (2004). Yayın Politikası Açısından 'Toplumsal Yerellik' Kavramı, *İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, (1), 19.
- Öz, M.** (2000). *Tahrir Defterlerindeki Sayısal Veriler, Osmanlılarda Bilgi ve İstatistik*, DİE Yayınları, Ankara.
- Özcan, F. C.** (2016). *Ellili Yıllarda Türkiye Ekonomisi. M.K. Kaynar (Ed.). Türkiye'nin 1950'li Yılları*. (ss. 39-69), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Özdemir, Z.** (2018). Sağlık Bilimlerinde Likert Tipi Tutum Ölçeği Geliştirme, *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 5(1), 60-685.
- Özdoğan, M.** (2011). *50 Soruda Arkeoloji*, Bilim ve Gelecek Kitaplığı, İstanbul. (1), 174.
- Özel, S.** (1998). *Uluslararası Alanda Kültür Varlıklarının Korunması*, Alkım Yayınları, İstanbul. (1), 67.
- Özgönül, N., Nalbant, K., & Özcan, D. Z.** (2016). Simonoglu - Milli Mensucat Fabrikası'ndan Adana'nın Yeni Müzesi'ne Şehrin İzleri, *Güney Mimarlık Dergisi*, (1), 22.
- Özkan, S.** (1973). Mimar Vedat Tek (1873-1942), *Mimarlık*, İstanbul.
- Özüdoğru, A. A.** (2010). *Adana'da Dokuma Sanayi Yapılarının Endüstri Mirası Kapsamında İncelenmesi*. Yayınlanmış Tez: Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Mimarlık Anabilim Dalı, Adana.
- Quataert, D.** (2008). *Anadolu'da Osmanlı Reformu ve Tarım*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul. (1), 304-305.
- Ramazanoğlu, G.** (2012). *Adana'da Tarih Tarihte Adana*. Kare Etik Yayınları, İstanbul.
- Resmî Gazete (RG).** (1983). 2843 Sayılı Kültür Varlıklarını Koruma Kanunu, 18113. 22(1), 444.
- Ringas, D., Christopoulou, E., & Stefanidakis, M.** (2011). *Urban Memory in Space and Time, Handbook of Research on Technologies and Cultural Heritage. Information Science Reference*, New York.

- Rona, Z., & Güreymen, Z.** (1973). "Mimar Seyfi Arkan 1903-1966", *Mimarlık Dergisi*, (11), 52-56.
- Rossi, A.** (2003). *Şehrin Mimarisi*, (Çeviri: Nurdan Gürbilek), Kanat Yayınları, s. 43, İstanbul. (1), 43.
- Saban, D., Karaman, F., Erman, O., & Durukan, İ.** (2006). *Adana Mimarlık Rehberi 1900-2005*, Mimarlar Odası Adana Şubesi Yayını.
- Saban Ökesli, D.** (2014). Ziraat Bankası Adana Merkez Şubesi'nin Mimari Özellikleri Ve Restorasyon Serüveni, *Güney Mimarlık*, (1), 47-57.
- Saban, D.** (2016). Giulio Mongeri'nin Banka Tasarım İlkeleri-Ziraat Bankası Adana Şubesi Örneği, *Çukurova Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 115-129.
- Sağiroğlu, T.** (2017). *Modern Period Urban Heritage Sites As Fragmented Contexts: Conservation Principles and Strategies for the Existing Traces and Components of Hermann Jansen's Adana Plan*: Yayınlanmış Tez: Middle East Technical University.
- Sağsöz, A., Midilli Sarı, R., Elmalı Şen, D., & Al, S.** (2014). 1938-1960 Yılları Arası Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarlığı. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish*, Volume 9/10 Fall 2014, Ankara. (1), 941-955.
- Sansar, F., & Karataş, A.** (2015). *Cumhuriyet'in İlk Uluslararası Fuarı, 1924, Adana Beynelmillel Ziraat Sergisi*, ATB Yayınları, Adana.
- Sarioğlu, M.** (2001). *Ankara Bir Modernleşme Öyküsü (1919-1945)*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Sel, B. D.** (2013). *Kentsel ve Çevresel Koruma*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, ss. 5-7. 8.
- Sennett, R.** (2013). *Kamusal İnsanın Çöküşü*, (Çeviri: Serpil Durak, Abdullah Yılmaz), (4.Baskı), İstanbul. (1), 114.
- Sey, Y.** (1998). *Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Mimarlık Ve Yapı Üretimi: 75 Yılda Değişen Kent Ve Mimarlık*, Tarih Vakfı Yayınları, (1), 25-38.
- Sözen, M. & Tapan, M.** (1973). *50 Yıln Türk Mimarisi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları 122, İstanbul.
- Sözen, M.** (1984). *Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarlığı*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1984.
- Sözen, M., & Tapan, M.** (1973). *Elli Yıln Türk Mimarisi*, Ankara. (1), 103.
- Suher, H., Ocakçı, M., Karabay Ayataç, H., & Ertekin, Ö.** (2004). An Indicator of Sustainable Development: Urban Identity, *ITU AZ Journal* (2004-2), Vol. 1, 2(1), 26-42.
- Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Pusulası (SKA).** (2020). *Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına Yönelik İş Dünyası Aksiyonları Rehberi*, GRI, United Nations Global Compact, WBCSD.
- Şerafettin, T.** (1963). Osmanlı Teşkilatında Hassa Mimarları, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, (1), 157-202.
- T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı,** (2004). Osmanlıdan Günümüze Tarım ve Tarıma Hizmet Veren Kurumların Teşkilatlanma Süreçleri, Ankara.
- Tayla, H.** (1982). 1950'den Bu Yana Restorasyon Uygulamaları, Kurumlaşma Çabaları Ve Geleceği İçin Bir Öneri. *Rölöve Ve Restorasyon Dergisi*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayını, 1. Restorasyon Semineri Özel Sayısı, 4(1), 41-42. İstanbul.
- TBMM.** (2015). *TBMM Binaları*, TBMM Basımevi, Ankara.
- Tekeli, D.** (2005). *Türkiye'de Mimarlığın Gelişiminin Toplumsal Bağlamı*, *Modern Türk Mimarlığı*, Tmmob Mimarlar Odası Yayınları, Ankara. (1), 15-35.
- Tekeli, İ.** (2005). *The Social Context of The Development of Architecture*, *Modern Turkish Architecture*. Ankara: Chamber of Architects of Turkey, (1), 15-36.
- Tekeli, İ.** (2011). *Kent, Kentleşme ve Türkiye Deneyimi*. Ö. Taner (Ed.). *Kent, Kentli Hakları, Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul. (1), 27-47.
- Temel, S. R.** (1933). Belediye Mezbahası. *Arkitekt*, 26, 1933, 4(1), 35-41.
- Throsby, D.** (2000). *Economic And Cultural Values In The Work Of Creative Artists, Values And*

Adana Erken Cumhuriyet Dönemi Anıtsal Yapılarını
Korumada Yerelliğin Önemi: Bir Model Önerisi

- Heritage Conservatio.*, Cambridge University Press, New York. 4(1), 26-31.
- Tufan, A.** (1997). *Türkiye Ekonomisi*. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Yayın No:1487, Ankara.
- Tuğrul Matbaası.** (1964). Adana İmar Komisyon Raporu.
- Tülücü, T. A.** (2007). *Adana Kenti Tarihi Endüstri Yapılarının Yapısal Analizi ve Korunması İçin Bir Yöntem Araştırması*. Yayınlanmış Tez: G.Ü., Ankara, (1), 270.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı (TCCB).** (2019). Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu.
- Türkoğlu, Ö.** (1996). "Halkevlerinin Kuruluş Amaçları, Örgütsel Yapısı ve Bazı Uygulamaları". *Kebikeç İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 97-106.
- TZOB Yayınları.** (1990). *Planlı Dönemde Rakamlarla Türkiye Tarım Sektörü*. Yayın No:166, Ankara.
- TZOB Yayınları.** (2003). *Rakamlarla ve Tablolarla Düünden Bugüne Türk Tarımı*. Ankara.
- Uluğ, B.** (1948). *Tarih Boyunca Çukurova*. Toros Matbaası, Cilt 1, Mersin.
- Umar, N.** (2017). *19. Yüzyılda Adana Vilayeti'ndeki Kamu Yapıları*. Yayınlanmış Tez: Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Rölöve-Restorasyon Bilim Dalı.
- Ural, S.** (1974). Türkiye'nin Sosyal Ekonomisi ve Mimarlık, *Mimarlık Dergisi*, Sayı 123-124, (1974), (1), 5-51.
- Ünlü, T., & Baş, Y.** (2015). Mersin'de Morfolojik Süreçlerin Değerlendirilmesi. *Türkiye Kentsel Morfoloji Sempozyumu: Temel Yaklaşımlar ve Teknikler Bildiriler Kitabı* Mersin, (1), 14-30.
- Ünsal, B.** (1973). Mimarlığımız 1923-1950, *Mimarlık Dergisi*, (2), 34-42.
- Varlık, M. B., Emiroğlu, K., & Türkoğlu, Ö.** (2008). *Adana Sanayi Tarihi*. Yeniden Grup Matbaacılık, Adana.
- Wilson, C.** (2015). *Anıtkabir'in Ötesi Atatürk'ün Mezar Mimarisi Ulusal Belleğin İnşası Ve Sürdürülmesi*. Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Yavuz, Y.** (1981). *1. Ulusal Mimarlık Dönemi ve Mimar A. Kemaleddin Bey*. ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, Ankara, (1), 16.
- Yenal, E.** (1987). *Profile of The Man, Sedat Eldem Architect in Turkey*. A.Mimar Book in The Series Architects in The Third World, New-York.
- Yeni, R., & Dölekoğlu, C. Ö.** (2003). *Tarımsal Destekleme Politikasında Süreçler ve Üretici Transferleri*. TEAE Yayınları, Yayın No:98, Ankara.
- Yıldırım, S. Ö.** (1996). *Kentsel & Mekansal Yapı Çözümlemesi, Kent Oluşum Kuramları & Kent Çözümlemesinde Temel Dizgeler, Edirne Kent Kurgusu ve Mekansal Yapı Çözümlemesi*. Gazi Üni. Yayınları, Ankara.
- Yurtsever, C.** (2013). *Çukurova'da Tarımın Tarihi 100. Yıl 1913-2013*. Adana Ticaret Borsası Yayınları, Adana.
- Ziya, A.** (1932). Ziraat Haşarat Laboratuvarı Adana, *Arkitekt*, (1), 202-204.
- Zübeyr, H.** (1932). *Tarihi Abidelerimizi Koruyalım*. C.H.F. Neşriyatı, Hakimiyeti Milliye Matbaası, Ankara.
- İnternet Kaynakları**
- URL-1** [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pompei_forum_map_\(1840\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pompei_forum_map_(1840).jpg), Erişim tarihi: 05.08.2021.
- URL-2** https://tr.wikipedia.org/wiki/Kolezyum#/media/Dosya:Colosseo_2020.jpg, Erişim tarihi: 05.08.2021.
- URL-3** <https://saltonline.org/tr/406/modernin-icrasi-aturk-kultur-merkezi-1946-1977> Erişim tarihi: 09.01.2022.
- URL-4** <https://twitter.com/MyAnatolia/status/657578844187197440/photo/1>, Erişim tarihi: 09.01.2022.
- URL-5** <http://structpedia.com/Dunyadan-Mimari-Akimlar/>, Erişim tarihi: 09.06.2021.

Kaynaklar

- URL-6** <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/209267>, Erişim tarihi: 09.06.2021.
- URL-7** https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Chateau_de_Versailles_1668_Pierre_Patel.jpg, Erişim tarihi: 09.06.2021.
- URL-8** http://www.eskiistanbul.net/sayfa_hakkimizda.html, Erişim tarihi: 09.06.2021.
- URL-9** <https://archives.saltresarch.org/handle/123456789/88751>, Erişim tarihi: 09.06.2021.
- URL-10** <https://en.wikipedia.org/wiki/Urbanization>, Erişim tarihi: 09.06.2021.
- URL-11** https://stringfixer.com/tr/Place_de_la_Madeleine, Erişim tarihi: 09.06.2021.
- URL-12** <http://www.kadimdostlar.com/topic/74643-sanayi-i-nefise-mek-teb-i-sanayi-i-nefise-i-thahane-mimar-sinan-guzel-sanatlar-universitesi-sanat-tarihcisi-arkeolog-muzeci-ressam-osman-hamdi-bey-tarafyndan-1882>, Erişim tarihi: 11.06.2021.
- URL-13** <https://seyahatdergisi.com/etnografya-muzesi-ankara/>, Erişim tarihi: 11.06.2021.
- URL-14** <http://www.eskiistanbul.net/1097/sutluce-mezbahasi>, Erişim tarihi: 11.06.2021.
- URL-15** <https://www.architecturaldigest.com/gallery/best-gothic-cathedrals>, Erişim tarihi: 11.06.2021.
- URL-16** <https://istanbeautiful.com/tr/topkapi-sarayi-muzesi/>, Erişim tarihi: 11.01.2022.
- URL-17** <https://www.arkitera.com/gorus/erken-cumhuriyet-doneminde-adana/>, Erişim tarihi: 11.01.2022.
- URL-18** <https://kulturenvanteri.com/>, Erişim tarihi: 12.01.2022.
- URL-19** <https://www.pinterest.com/pin/517702919638172369/>, Erişim Tarihi: 12.01.2022
- URL-20** <https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/78259>, Erişim tarihi: 12.01.2022.
- URL-21** <https://tr.depositphotos.com/172376214/stock-photo-anitkabir-mausoleum-of-ata-turk-in.html>, Erişim tarihi: 12.04.2022.
- URL-22** <https://www.pinterest.com/pin/425942077259732642/>, Erişim tarihi: 12.02.2022.
- URL-23** <https://www.yumuktepe.com/1-a-cumhuriyet-doneminin-en-seckin-50-yapisi-arasinda>, Erişim tarihi: 12.02.2022.
- URL-24** <https://www.sabah.com.tr/galeri/turkiye/anitkabirin-sifreleri/16>, Erişim tarihi: 12.02.2022.
- URL-25** <https://www.tbmm.gov.tr/Arama/Sonuc?q=Tbmm+yerleskesi+resimleri#imges%20lazy-3>, Erişim tarihi: 12.02.2022.
- URL-26** <https://akmistanbul.gov.tr/tr/fotograf-galerisi>, Erişim tarihi: 12.02.2022.
- URL-27** <https://www.arkitektuel.com/ataturk-kultur-merkezi-akm/>, Erişim tarihi: 13.02.2022.
- URL-28** <https://v3.arkitera.com/h36225-sedad-hakki-eldem-yuz-yasinda.html>, Erişim tarihi: 13.02.2022.
- URL-29** <https://www.arkitera.com/gorus/erken-cumhuriyet-doneminde-adana/>, Erişim Tarihi: 13.02.2022.
- URL-30** <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=124258&start=5>, Erişim Tarihi: 13.02.2022.
- URL-31** arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/260436/makaleler/2/2/arastirmax-giulio-mongerinin-banka-tasarim-ilkeleri-ziraat-bankasi-adana-subesi-ornegi.pdf, Erişim tarihi: 13.02.2022.
- URL-32** <https://goo.gl/maps/htoyD1ssfJHQECgn9>, Erişim tarihi: 13.02.2022.
- URL-33** <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=127111&start=10>, Erişim tarihi: 13.02.2022.
- URL-34** <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/adana/kulturenvanteri/eski-ziraat-mektebi>, Erişim tarihi: 13.02.2022.
- URL-35** <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/adana/kulturenvanteri/ziraat-hasarat-laboratu-ari>, Erişim tarihi: 13.02.2022.

Adana Erken Cumhuriyet Dönemi Anıtsal Yapılarını
Korumada Yerelliğin Önemi: Bir Model Önerisi

- URL-36** <https://adabul.com/sitma-ile-savasin-fotografik-oykusu-haluk-uygur/> , Erişim tarihi: 13.02.2022.
- URL-37** <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=47965&start=55>, Erişim tarihi: 13.02.2022.
- URL-38** [https://isteataturk.com/Kronolojik/Tarih/1937/11/19/Adanada -Ismet-Pasa-Kiz-Enstitusunde-derste-elsanati-calismalarini-incelerken-19111937/12](https://isteataturk.com/Kronolojik/Tarih/1937/11/19/Adanada-Ismet-Pasa-Kiz-Enstitusunde-derste-elsanati-calismalarini-incelerken-19111937/12), Erişim tarihi: 13.02.2022.
- URL-39** [https://www.amnesty.org.tr/icerik/fiziki -imkanlar-arttikca-adalet-su-gibi-akacak-adliyelerin-dunu-bugunu-ve-caglayan-adliyesi](https://www.amnesty.org.tr/icerik/fiziki-imkanlar-arttikca-adalet-su-gibi-akacak-adliyelerin-dunu-bugunu-ve-caglayan-adliyesi), Erişim tarihi: 13.02.2022.
- URL-40** http://dergi.mo.org.tr/detail.php?id=2&sayi_id=70&makale_id=652, Erişim tarihi: 13.02.2022.
- URL-41** <http://mimdap.org/2017/11/florya-deniz-kothku/> , Erişim tarihi: 13.02.2022.
- URL-42** [https://v3.arkitera.com/h56692 -gecmisin- modern- mimarligi-10-ankara---3.html](https://v3.arkitera.com/h56692-gecmisin-modern-mimarligi-10-ankara---3.html), Erişim tarihi: 13.02.2022.
- URL-43** [https://tr.wikipedia.org/wiki/Adana%27da_2007_T%C3%BCrkiye_genel_ se%C3%A7imleri#/media/Dosya:Adana_in_Turkey.svg](https://tr.wikipedia.org/wiki/Adana%27da_2007_T%C3%BCrkiye_genel_se%C3%A7imleri#/media/Dosya:Adana_in_Turkey.svg), Erişim tarihi: 18.01.2022.
- URL-44** <http://adanadan.biz/icerik.asp?ICID=23>, Erişim tarihi: 18.01.2022.
- URL-45** <https://yazyiaban.com/hug-ev/> , Erişim tarihi: 18.01.2022.
- URL-46** <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=128375>, Erişim tarihi: 18.01.2022.
- URL-47** <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?p=4437784>, Erişim tarihi: 19.01.2022.
- URL-48** <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=155167>, Erişim tarihi: 19.01.2022.
- URL-49** <https://haritane.com/adana-haritasi/> , Erişim tarihi: 19.01.2022.
- URL-50** [https://2c1night.org/surdurulebilir -kalkinma -amaclari/](https://2c1night.org/surdurulebilir-kalkinma-amaclari/) , Erişim tarihi: 19.01.2022.
- URL-51** <http://www.wikimedia.org>, Erişim tarihi: 09.06.2021.
- URL-52** <http://www.architecturaldigest.com>, Erişim tarihi: 11.06.2021.
- URL-53** <http://www.structpedia.com>, Erişim tarihi: 09.06.2021.
- URL-54** <http://www.arkitera.com>, Erişim tarihi: 11.01.2022.
- URL-55** <http://www.en.wikimedia.org>, Erişim tarihi: 10.06.2021.